

EUGEN B. MARIAN

BASMELE ISTETILOR

REGIS

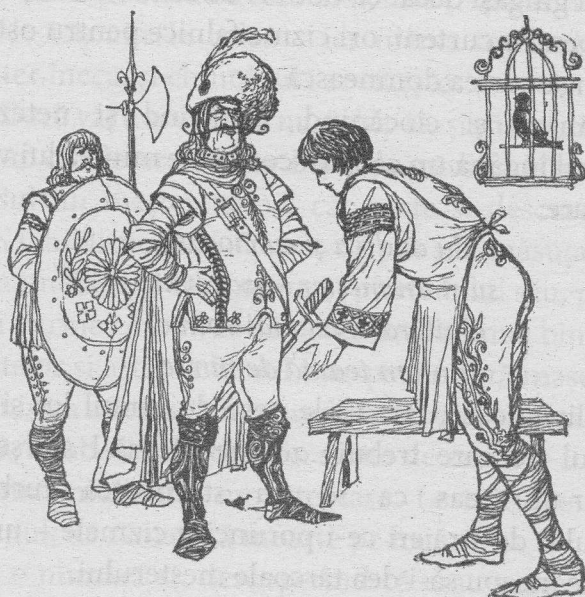
CUPRINS

Ghibirdic, cel mai voinic	3
(basm românesc)	
Kotofetsy și Mahaka	34
(poveste populară malgașă din Madagascar)	
Omul Verde din Țara Nimănui	43
(basm popular irlandez)	
Inima regelui maimuțelor	73
(basm indian)	
Vrăjitorul și ucenicul destoinic	84
(basm popular sârb)	
Doi daimio și un slujitor	107
(poveste japoneză)	
Domnița piersicilor	118
(poveste franceză din Normandia)	
Leul cu opt picioare	140
(poveste bantu - a negrilor din Africa de Sud)	
Opt pfenigi pe zi	152
(poveste populară germană)	
Mariquita	174
(basm popular chilian)	
Nașul și toboșarul	196
(basm scandinav)	
Isprăvile lui Grasshopper	217
(basm al indienilor din America de Nord)	
Pescarul Angiolino	247
(poveste populară ligure)	

GHIBIRDIC, CEL MAI VOINIC

(basm românesc)

Ca în fiecare zi, în dimineața aceea, după ce se îngriji dacă are apă și boabe de mei prihorul pe care-l îmblânzise și-l ținea în atelierul lui, să-i mai gonească urâtul, meșterul Ghibirdic se duse și desfăcu oblonul din șipci de la ochiurile de fereastră ale dughenei sale.

Ehei, să fi ghicit el ce-avea să i se tragă după aceea pentru această mărunță pricină – de-a fi lăsat ferestruicile deschise –, și-ar fi luat gândul de la o asemenea treabă. Dar cum nu moștenise de la nicio ursitoare darul ghicitului, Ghibirdic lăasă razele sfioase ale soarelui să intre în încăperea aceea scundă și, luând în mână o cizmă soldățească, se-apucă voios de treabă.

Cizmă... firește, pentru că învățase de la bunicul său meșteșugul de ciubotar și nimeni nu făcea conduri de atlas mai gingași decât el, botfori de safian, încălțări de mătase pentru curteni, ori cizme falnice pentru oștenii de pe lângă curtea domnească.

Bocănind și ciocănind, lustruind și netezind, ciubotarul îngâna un cântec scornit de mintea lui vie și iscoditoare:

*Cu andrea și cu ciocan,
sunt un meșter năzdrăvan:
Ghibirdic, cel mai voinic,
și n-am teamă de nimic!*

În clipa aceea, fără să le pese de cântul lui și nici de lucrul pe care trebuia zor-nevoie să-l sfârșească până-ntr-un ceas ca să nu stârnească turbarea căpitanului de străjeri ce-i poruncise cizmele – un roi de muște începu să-i dea târcoale meșterului.

Zumzăiau în sus, zumzăiau în jos; se așezau ba pe nasul lui, ba pe mâna care mânua ciocanul; îl pișcau cu răutate ori îi zbârâneau drept în ureche.

Ghibirdic rabdă ce rabdă, cu ochii numai la lucrul său – căci se mândrea că niciodată nu ieșise din mâna lui vreo cizmă ori vreun condur având cel mai mic cusur. Înfierbântându-se însă, că nu mai era de trăit de răul acelor muște pișcătoare, îi sări și lui țandăra.

Se urcă pe scăuieșul cu trei picioare din mijlocul încăperii și aruncă spre tavan cutia cu dohot, apoi sula, apoi un ghem de sfoară groasă cât un braț de plugar.

Degeaba. Nu le nimerea și pace, pe muștele acelea

stricătoare. Ținti cu o pereche de încălțări care încă nu era gata, tot nimic nu făcu. Încercă să le strivească, lovindu-le pe rând cu ciocanul, însă ți-ai găsit! Muștele, uite-le ici, uite-le colea – iar mânia tot fierbea și pe meșter îneca, și chinul nu i se sfârșea.

Dacă văzu și văzu că nu-i chip să-și găsească liniștea, măcar că ele erau doar niște prăpădite de muște, iar dânsul un meșter voinic cât șapte și descurcăreț cât zece, Ghibirdic făcu altceva. Se piti sub măsuta unde-și ținea uneltele, îi făcu semn și prietenului său, prihorul, să-și curme cântul, ca să poată urmări mai bine zborul muștelor și așteptă. Roiul înaripatelor vrăjmașe, înșelat de liniștea așternută în scunda încăpere, poposi chiar pe masă. Ciubotarul, scos din sărite de zarva și zumzăiala lor, mai mult nici nu așteptase. Le mirui o dată cu pumnul, de rămaseră moarte pe loc.

Le numără și, descoperind că erau șapte cu totul, bucuros că scăpase de sâcâiala lor, prinse să salte și să chiuie prin încăpere, strigând cât îl ținea gura:

Lovitură minunată –

șapte-am ucis dintr-odată!

Auzind pași grei și glasuri groase pe ulița din fața dughenei sale, Ghibirdic așeză iute-iute toate cele la rostul lor și uită de cântat.

Dar, oricât de sfârlează se învârti meșterul, căpitanul Fâlfâian – fiindcă dânsul sosea, pășind cu atâta semeție să-și ia cizmele poruncite –, prinsese cu urechea strigătul de biruință al lui Ghibirdic. Astfel că în zadar îi arătă meșterul cizmele, zicându-i că sunt lucrate cu

LIBRIS

toată migala și dichisul cuvenit unui oștean atât de falnic, și că două cusături le mai lipsesc să fie gata de purtare, căpitanul strigă cu glas tare:

– Ciubotare, ciubotare, nu te ascunde de mine: tu știi mai multe decât meșteșugul tău umil!

– Poate binevoiește Înălțimea Ta să pomenească despre felul în care știu eu să cânt? căută meșterul să-i abată gândul în altă parte.

– Nu și nu; eu vreau să pomenesc despre ceea ce am auzit deslușit, cu urechile mele, pășind pe ulița unde-ți ții dugheana: anume, cum tu, cu o singură lovitură, ai fi ucis șapte potrivnici. Nu încerca să tăgăduiești, fiindcă stegarul care mă însoțește a auzit la fel de bine cuvintele cântate de tine. Am dreptate sau ba, stegarule?

– Lucrurile stau întocmai precum a rostit Înălțimea Ta – confirmă stegarul venit cu Fâlfâian. De asemenea oșteni are trebuință Măria Sa Hapcă, craiul nostru, Domnul să-i țină zilele, spre fericirea noastră și liniștita hălăduință a tuturor.

După care îi șopti lingușitor la ureche căpitanului:

– Numai un căpitan călit ca Înălțimea Ta poate avea ochiul atât de pătrunzător spre a iscodi în fundul unei dughene un oștean pentru care craiul va dărui șapte pungi de galbeni!

– Așa este! – încuviință cu glas tare căpitanul, răsucindu-și vârful mustății dată cu unsori aduse din țările Răsăritului. Așa este; deci, pregătește-te pentru noua ta slujbă, ciubotare, pentru că pe nepusă masă te vom duce la curte.

– Dar eu nicicând n-am avut astfel de visuri de mărire și nu mi-ar sta bine defel să îmbrac strai ostășesc – grăi meșterul Ghibirdic, blestemând clipa în care cântase de bucuria nimicirii celor șapte muște, ca să le dea acum celor doi oșteni cu minte puțină prilejul de a înțelege pe dos și a-l atrage în slujba craiului.

Iar în ceea ce-l privește pe craiul Hapcă, acesta râvnea să-și alcătuiască o armată de neînfrânt, cu care să se năpustească asupra megieșilor săi ca un puhoi năpraznic și, pustiindu-le ogorul, să-și întindă stăpânirea în cele patru părți ale pământului. De aceea strângea mereu alți și alți pedestrași și călăreți; ba, de o vreme, hotărâse răsplată fără seamăn pentru cel care-i va aduce, de unde se va învrednici, Focul Nestins și Piatra Grăitoare. Cu ajutorul acestora, era încredințat că va spulbera orice împotrivire a țărilor ce nutrea să le cotopească, chiar cu prețul călcării în picioare a oricăror legăminte.

Acestea toate le știau la fel de bine căpitanul Fâlfâian și stegarul său, iar cum inima lor slabă nu le dădea ghes să porceadă singuri la asemenea călătorie plină de primejdii, nădărdiau că vor fi înălțați în rang de craiul Hapcă, de-i vor aduce măcar un flăcău bun de trimis într-o treabă atât de grea.

– Așaa, pentru tine nu este o cinste deosebită să te afli în slujba craiului? – se stropși la Ghibirdic căpitanul cel semeț, auzindu-l cum se apără, zburbindu-și mustățile ca un cărbuș lăcuit ce dă din firișoarele de la gură.

– Te ducem noi pe sus în sala tronului, să vedem dacă te-arăți nesupus chiar de față cu Luminăția Sa! –

LIBRIS

ridică glasul la el și stegarul, zăngănindu-și lăudăros armele și săgetându-l cu ochii lui umbriți aproape de tot de sprâncenele dese.

– Viteji oșteni și preadrepte fețe! – începu Ghibirdic, chibzuind cum să-i îmbuneze mai lesne, căci chiar de s-ar fi încăierat cu cei doi oșteni și i-ar fi răpus, curând s-ar fi aflat de fapta aceea cutezătoare și unde îi stau picioarele, i-ar fi stat și capul. Eu nicicând n-am rotit sabia, nici n-am strunit arcul în bătălii, ci doar aceste unelte mărunte am cunoscut și folosit: ciocanul, acul... Cred, deci, că nu m-ați înțeles limpede ce...

– Cuum? – îi tăie vorba și mai amenințător căpitanul Fâlfâian. Adică, pe noi nu ne ajută de ajuns mintea ca să te pricepem? Cât ai fi tu de înțelept, cu o învățitură de paloș îți zbor toată înțelepciunea din tigvă!

– Fără multă vorbă îți retezăm limba, nelegiuitule! îl copleși cu ocări și stegarul, izbindu-l cu latul spadei.

Față de atâta silnicie, Ghibirdic încuie de trei ori dugheana, puse la ochiurile ferestrelor obloanele de șipci și îi urmă pe zurbagii la palatul craiului. Oștenii loviră de trei ori în poartă, cu inelul de fier ce atârna la îndemâna călătorilor, strigând:

– Deschideți, slujitori! A sosit însuși căpitanul Fâlfâian și vrea să fie dus imediat dinaintea craiului, având a-i arăta un flăcău strașnic pentru oastea ce-și alcătuiește.

Ivărul scrâșnitor al porților palatului fu ridicat și meșterul, întărindu-și cugetul, păși fără șovăire. Străbătu săli cărora le pierdeai iute numărul, cu oglinzi

LIBRIS

de cleștar ce răsfrângeau chipurile de la te miri ce depărtare. Trecu printre șiruri de străjeri cu lăncii ascuțite, până ce ajunse într-o sală unde te simțeai mic cât o buburuză, cu pereți scânteietori, drept înaintea tronului.

– Mărite crai, cu plecăciune ne închinăm la picioarele Luminăției Tale – cuvântară într-un glas, plini de umilință, cei doi oșteni, frângându-se în două de la mijloc. Iată, ți-am adus un rob păcătos, netrebnic ciubotar de felul lui – urmă căpitanul – dar care se laudă că a ucis șapte potrivnici dintr-odată, așa că l-am târât aici, să judece MăriaTa de nu-i potrivit pentru pâlcul cel nou de oștire ce se încheagă acum.

Craiul, cu trup subțirel și puțintel, chircit, cu capul mai-mai să rămână strivit sub coroana apăsătoare, pe care când și când și-o ținea cu amândouă mâinile să nu i se rostogolească de pe scăfârlie, își opri îndelung privirea asupra meșterului ciubotar.

Apoi zise:

– Te știam cel mult bun să faci încălțări pentru boierii noștri de ranguri mai mărunte; cum de-ai izbutit asemenea faptă vitează – șapte potrivnici răpuși cu o singură lovitură?

Ghibirdic se dumiri că n-o scoate la capăt cu netoții și spurcații aceia – unii râvnind răsplată mare în bani pentru că au cules oșteni vânjoși, ceilalți dornici să trimită pe oricare nevinovat picat în mâna lor în călătoria primejdioasă după Piatra Grăitoare, numai să-și scape ei viața – și rosti în batjocură:

LIBRIS

– I-am strivit ca pe muște! – și, la vorbele sale, unda unui tremur îi legănă pe curteni.

– Să văd și eu la ce te îndeamnă iscusința de războinic – îi mai spuse craiul așteptând, în vreme ce căpitanul Fâlfâian întindea meșterului chiar spada lui.

Ghibirdic o luă în mână, cam codindu-se, o prinse bine de mâner și, scoțând o bucată de piele din buzunarul șorțului de breslaș – pe care încă îl purta – o azvârli în văzduh și-o tăie bucăți.

– Așa zboară în cele patru părți ale văzduhului și pielea dușmanilor, când luptă el! – se făli căpitanul cu omul descoperit de dânsul, oprindu-l pe Ghibirdic să adauge ceva.

– Prea bine – grăi craiul Hapcă, fără a arunca o privire curtenilor care se strângeau unul într-altul, se pipăiau să vadă dacă mai sunt întregi sau ba, ori se frecau la ochi, nevenindu-le să creadă. Oameni de soiul tău îmi trebuie! De azi înainte, ești în slujba mea.

Se ridică, se opinti, luând o spadă de la unul dintre străjerii din apropierea tronului, și-l bătu pe umăr pe meșter, rostind cu prefăcută măreție:

– Vei fi căpitanul Ghibirdic!

Doi dintre curteni, care-și socoteau primejduită înrâurirea ce-o dobândiseră prin minciunile și lingușirile lor asupra craiului, pe nume Farfara și Barabum, se traseră mai la o parte, într-un ungher mai întunecos, șoptindu-și pe înfundate și bolborosind, verzi la obraz de pizmă:

– Căpitan, dintr-odată...

– Șapte a ucis dintr-odată...

– Nu se poate, căutăm noi nod în papură și-l prăvălim și pe acest ciubotar, pe-acest om de nimica, de pe culmea unde s-a cocoțat nitam-nisam...

Între acestea, la o bătaie din palme a craiului, slujitorii îl duseră pe Ghibirdic dincolo de perdelele de catifea din spatele tronului și acolo îl îmbrăcară în straiile ostășești potrivite cu noua lui stare.

Peste puțină vreme, meșterul se ivi iarăși, sumețindu-și pieptul în zalele zăngănitoare și cu o spadă strălucitoare la șold, cătrănit foarte pentru că stă acum sub amenințarea de a fi trimis să-și lase oasele pe cine știe ce meleaguri sălbatice dintr-un capăt de lume, numai pentru a-i aduce netotului de crai cele ce i s-a năzărit să capete cu prețul vieții supușilor.

Dar cum cei doi curteni pizmași nu-i cunoșteau gândurile și erau porniți să-l piardă, se fofilară lângă tron și susurară în urechile clăpăuge ale craiului :

– Preamilostive, mintea nu-l va ajuta să fie căpitan în oastea ta, ce n-a gustat din cupa înfrângerii!

– O gloată de bezmetici va răpune, dar unul singur, dacă-i mai înțelept, ușor îl va dovedi și pe el.

Craiul, care veșnic își lăsa hotărârile clătinate de vorbe în vânt și spuse la întâmplare, primi sfatul acesta. Și astfel Farfara, apropiindu-se cu pași mărunței, de soarece, îi puse lui Ghibirdic această întrebare, judecând că sigur îl va face de rușine cu ea pe un asemenea oștean ridicat din sânul prostimii: